

**Kehityksellinen
kielihäiriö
aikuisiässä**

“ _____

**Jokaisella meistä on
omat vahvuutensa ja
heikkoutensa.**

_____ ”

Kehityksellinen kielihäiriö aikuisiässä

Kehityksellinen kielihäiriö on kielen kehityksen häiriö, jossa puheen tuottamisessa ja ymmärtämisessä on vaikeuksia. Puheen ja kielen oppimisen vaikeus ilmenee jo lapsuudessa vaikuttaen edelleen nuoruus- ja aikuisiässä. Se voi vaikuttaa opiskeluun sekä sosiaalisiin suhteisiin ja tunteiden säätelyyn. Kehitykselliseen kielihäiriöön liittyy usein myös liitännäisvaikeuksia, kuten toiminnanohjauksen ja tarkkaavuuden pulmia, aistikäsittelyn poikkeavuuksia sekä motorisia haasteita.

Kehityksellistä kielihäiriötä on aiemmin kutsuttu kielelliseksi erityisvaikeudeksi ja dysfasiaksi. Kielihäiriö on perinnöllinen ja sitä esiintyy noin 7 prosentilla ikäluokasta. Se vaikuttaa Suomessa noin 270 000 henkilön elämässä.

Kommunikointi

Aikuisiässä puhutun ja kirjoitetun kielen tuottaminen ja ymmärtäminen voi olla edelleen vaikeaa. Lauseet saattavat olla rakenteeltaan poikkeavia ja sananlöytämistä vaikeudet ovat tavallisia. Omista ajatuksistaan ja tunteistaan voi olla haastavaa kertoa. Vaikeiden sanojen ja monimutkaisten lauseiden ymmärtäminen voi olla vaikeaa. Se saattaa näkyä hankaluutena ymmärtää vitsejä, sarkasmia ja sanontoja.

Näin huomioit

Kerro, että sinulla on kehityksellinen kielihäiriö ja sinulla on vaikeuksia tuottaa puhetta tai ymmärtää kieltä. Kysy rohkeasti, jos et ymmärrä. Varmista myös, että keskustelukumppani on ymmärtänyt, mitä itse tarkoitat. Voit käyttää Kehityksellinen kielihäiriö -korttia kertoessasi muille kielihäiriöstä. Kortin voit tilata Aivoliiton verkkosivulta aivoliitto.fi/kielihairiokortti.

Opiskelu

Kielelliset vaikeudet näkyvät usein aikuisiässä oppimisen vaikeuksina. Tavallisimpia ovat luku- ja kirjoittamisvaikeudet sekä matematiikan ja vieraiden kielten oppimisen vaikeudet. Lukemisen haasteet näkyvät esimerkiksi vaikeuksina lukea tekstejä annetussa ajassa ja ymmärtää laajoja tekstikokonaisuuksia. Myös keskittymisen vaikeudet ja oman toiminnan ohjauksen haasteet ovat tyypillisiä.

Näin huomioit

Työskentele silloin, kun olet riittävän levännyt. Valitse paikka, jossa pystyt keskittymään parhaiten. Opiskele opittavaa asiaa eri tavoin, kuten lukien, kuunnellen, kertoen ja piirtäen. Keskity yhteen asiaan kerrallaan ja liitä opiskeltava asia johonkin suurempaan kokonaisuuteen. Esimerkiksi tiedon jäsentäminen ajatuskartan avulla on hyvä keino uuden asian oppimisessa ja mieleen palauttamisessa.

Voit pyytää kavereita tai muuta lähipiiriä auttamaan omien tekstien tarkistamisessa ja virheiden korjaamisessa. Voit hyödyntää myös tekstinkäsittelyohjelmien virheentunnistusta. Vieraan kielen puhumista voit harjoitella esimerkiksi siten, että puhut jonkin aikaa kaverin tai kumppanin kanssa vain vieraalla kielellä.

Opinnoissa voidaan hyödyntää erilaisia opetusjärjestelyjä, kuten lisäaikaa kokeissa tai suullista koetta kirjallisen kokeen sijasta sekä erilaisia oppimisen apuvälineitä, kuten lukiviivaimia tai -kalvoja. Pyydä luentomuistiinpanot etukäteen, jos se on mahdollista. Voit pyytää myös lisä- ja tukiopetusta.

Työelämä ja töiden haku

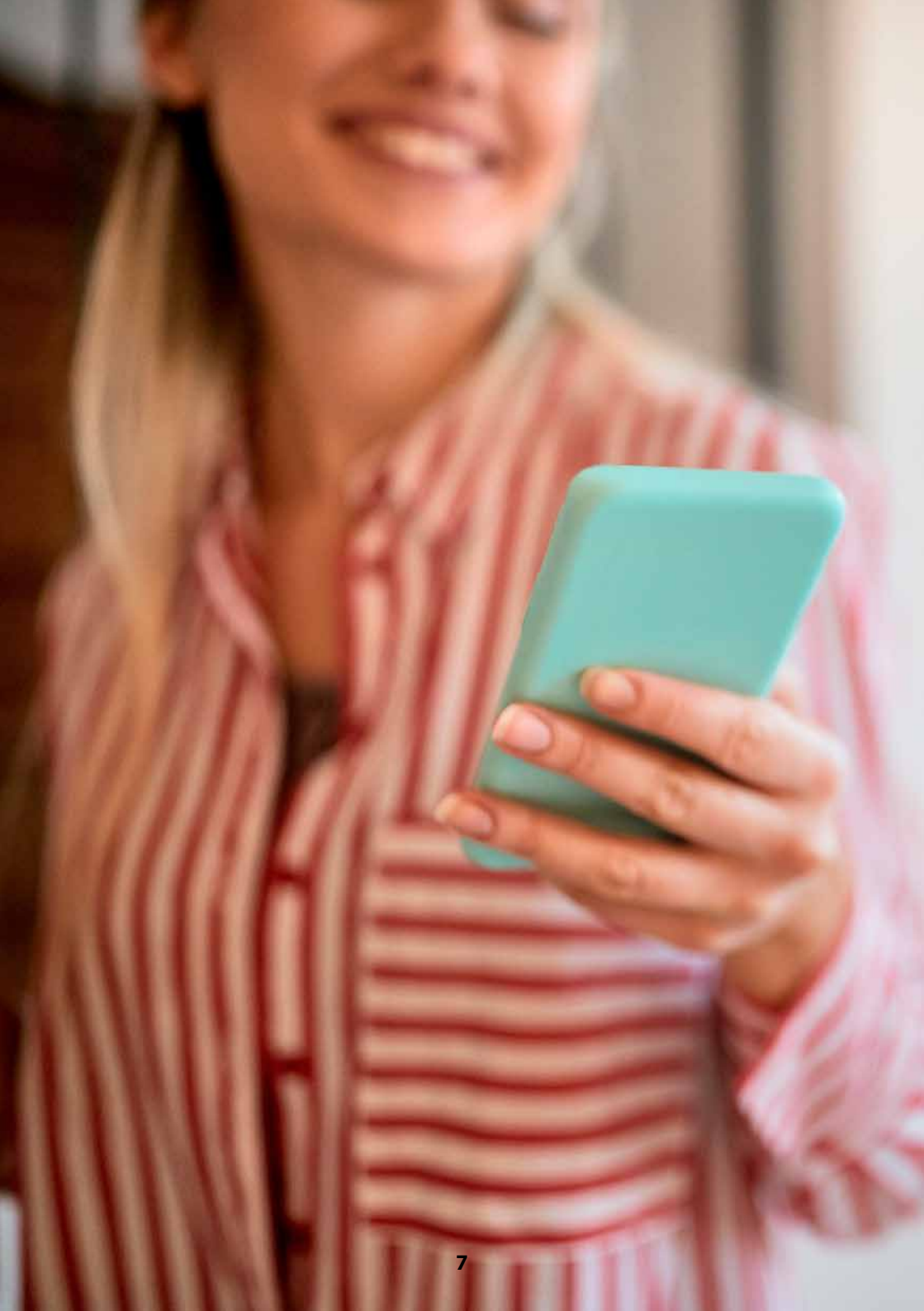
Oman paikan löytäminen ja työelämässä pärjääminen voivat mietittyä ja aiheuttaa epävarmuutta. Saatat miettiä, miten hyvä työhakemus kirjoitetaan tai miten selvittää työhaastattelusta. Työelämässä ymmärtämisen vaikeudet voivat näkyä silloin, kun pitää ymmärtää pitkiä ja monimutkaisia ohjeistuksia. Se voi aiheuttaa väärinkäsityksiä tai asiat saattavat jäädä hoitamatta. Myös tarkkaavuutta voi olla vaikea ylläpitää pitkiä aikoja. Haasteita voivat tuottaa työtehtävät, joissa tarvitaan lukemista, kirjoittamista ja vieraita kieliä.

Näin huomioit

Työnhaun haasteita ei kannata jäädä pohtimaan yksin. Työhakemuksen tekoon ja haastatteluun valmistautumiseen voit pyytää apua lähipiiriltä tai esimerkiksi TE-toimistosta. Huolellinen valmistautuminen tuo varmuutta jännittävään tilanteeseen. Esimerkiksi työhönvalmentajalta saat tukea työpaikan etsimiseen ja työhakemuksen laatimiseen. Ennen työhaastattelua voit miettiä vastauksia kaikkein tyypillisimpiin kysymyksiin ja ottaa muistiinpanot mukaan haastatteluun.

Pyydä työnantajalta, että saat ohjeet työtehtäviin tarvittaessa myös kirjallisena. Jos mahdollista, pyydä näyttämään työtehtävät myös käytännössä. Keskittymistä vaativien töiden suorittamista helpottaa rauhallinen työskentelypiste.

Oppimisvaikeudet ja tuen tarve on hyvä ottaa huomioon, kun suunnitellaan työtehtäviä. Työntekijä voi kokeilla erilaisia työtehtäviin soveltuvia apuvälineitä, kuten sanelimia, puhuvia laskimia ja apuvälineohjelmia. Puhe tekstiksi ja teksti puheeksi -toiminnot ovat oivallisia työkaluja helpottamaan tekstien lukemista ja kirjoittamista.

Sosiaalinen vuorovaikutus

Sosiaalisen vuorovaikutuksen haasteet voivat näkyä vaikeuksina osallistua keskusteluihin, ymmärtää vitsejä ja sarkasmia sekä kuvailla omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Voi olla vaikea sopeutua joukkoon, jos ei ymmärrä kaikkea, mitä muut puhuvat. Väärinymmärryksiä voivat aiheuttaa myös vaikeudet ymmärtää sanatonta viestintää ja sanojen merkityksiä. Myös tunteiden ja käyttäytymisen säätely voi olla vaikeaa.

Näin huomioit

Jokaisella meistä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Sano, jos sinun on vaikea kertoa asioista tai tarvitset vastaamiseen aikaa. Joskus viestin lähettäminen voi olla helpompaa kuin soittaminen. Viestistä voit myöhemmin tarkistaa esimerkiksi sovitut asiat, kuten tapaamisajan ja -paikan.

On tavallista, että kavereiden tai seurustelukumppanin kanssa tulee joskus riitoja ja väärinymmärryksiä. Niiden vuoksi ei suhdetta kannata heti katkaista, vaan yrittää sopia ristiriidat. Jos sinulla on paha olla tai tunnet olosi yksinäiseksi, pyydä apua lähipiiriltä ja terveydenhuollon ammattilaisilta.

Oman toiminnan ohjaus ja arjen hallinta

Vaikeudet oman toiminnan ohjauksessa voivat hankaloittaa arjessa toimimista. Voi olla vaikea tarttua toimeen ja tehdä aloitteita sekä toimia ohjeiden mukaisesti. Nämä voivat hankaloittaa arkea tavallisissakin asioissa: Miten aloittaa siivous tai pestä pyykit? Miten maksetaan laskut ajallaan? Voi olla vaikea suunnitella päivän kulkua, hahmottaa aikatauluja ja ennakoida lähtöön tarvittavaa aikaa.

Näin huomioit

Kirjaa kalenteriin kaikki tapaamiset ja hoidettavat asiat ja seuraa sitä päivittäin. Kalenterista näet helposti, mitä on tulossa tai voit tarkistaa menneitä tapahtumia. Puhelimen hälytyksillä voit vielä muistuttaa itseäsi tärkeistä asioista. Varaa kalenteriin aikaa myös vapaa-ajalle ja rentoutumiselle. Arjen taitojen hallintaa voi harjoitella esimerkiksi Aivoliiton Nuortentalojen asumis- ja avopalveluissa. Tutustu palveluihin osoitteessa nuortentalo.fi.

Henkinen hyvinvointi ja mielenterveys

Jokainen meistä tuntee ajoittain itsensä alakuloiseksi tai stressaantuneeksi. Jos paha olo jatkuu, siihen kannattaa hakea apua. Kielihäiriöisillä aikuisilla on todettu suurempi riski mielenterveyden ongelmiin ja heillä on ikäisiään todennäköisemmin masennusta ja ahdistuneisuutta. Keskusteluapua kriisissä ja vaikeassa elämäntilanteessa saat esimerkiksi kunnan mielenterveyspalveluista.

Lisätietoa kehityksellisestä kielihäiriöstä

- **Aivoliiton verkkosivut:** aivoliitto.fi/kehityksellinenkielihairio ja aivoliitto.fi/kommunikaatiokeskus
- **Kysy lisää kehityksellisestä kielihäiriöstä Aivoliiton chat-palvelussa:** aivoliitto.fi
- **Kehityksellinen kielihäiriö, Käypä hoito -suositus:** kaypahoito.fi
- **Verraton-lehti** on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä kattava lukupaketti kehityksellisestä kielihäiriöstä ja adhd:stä. Lehteä julkaisevat Aivoliitto ja ADHD-liitto, verraton-lehti.fi.

Muita hyödyllisiä linkejä

- **Tietoa oppimisvaikeuksista ja vinkkejä opiskeluun:** Erilaisten oppijoiden liitto ry: eoliitto.fi, Kuntoutussäätiö: kuntoutussaatio.fi, oppimisvaikeus.fi
- **TE-toimiston palveluista tukea työnhakuun:** te-palvelut.fi/tyonhakijalle/tukea-tyollistymiseen

Aivoliitto

Suvilinnantie 2, 20900 Turku
p. 02 2138 200
www.aivoliitto.fi

Aivoliitto tukee

- Puheterapeutti vastaa -chat
- Aivoliiton jäsenyhdistysten toiminta
- Nuorten aikuisten vertaistoiminta. Toiminta on tarkoitettu 18–35-vuotiaille nuorille aikuisille, joilla on kehityksellinen kielihäiriö.

Lue lisää Aivoliiton palveluista, toiminnasta ja vertaistuesta:

aivoliitto.fi

kommunikaatiokeskus.fi

nuortentalo.fi

verraton-lehti.fi

Puhetta
Kommunikaatiokeskus

@puhetta_aivoliitto
@kommunikaatiokeskus

Aivoliitto

